

UN MODEL-IDEAL DE ANALIZĂ A TEORIEI GENERALE A CERCETĂRII PEDAGOGICE

*Vasile Panico, prof. univ., dr.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

AN IDEAL MODEL OF ANALYSIS OF THE GENERAL THEORY OF PEDAGOGICAL RESEARCH

*Vasile Panico, PhD, prof.,
„Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau,
ORCID:0000-0002-4431-1770
panico.vasile@upsc.md*

CZU: 37.01

DOI: 10.46727/c.v2.24-25-03-2023.p354-361

Abstract. The paper examines and characterizes the following aspects of the general theory of pedagogical research: the concept of pedagogical research; the legalities, principles, and general methodology of pedagogical research. The general theory of pedagogical research describes the phenomenon under investigation, explains and elucidates the internal content of the object, and establishes the essence of the pedagogical phenomenon under examination. The research methods pursue the objective of determining the activity of the research pedagogue in relation to the object of study — education in permanent change and development—and contribute to the achievement of the projected goal. The paper analyzes the relationships between educational activity as a socio-human phenomenon and educational research activity. Greater attention is paid to the sources and ways of substantiating pedagogical research.

Keywords: the general theory of pedagogical research, legalities, principles, and research methods, the central function of the research activity; the pedagogue-researcher correlation and the research object.

Introducere

Unele aspecte referitor la Teoria generală a cercetării pedagogice sunt discutabile. Neclaritățile sunt generate de diversitatea definirii obiectului activității de cercetare, elucidarea legităților și principiilor generale de cunoaștere științifică, evidențierea relației fundamentale a activității de cercetare, a relațiilor cu filosofia, psihologia, științele generale și teoriile cercetării în științele pedagogice particulare. Teoria generală a cercetării pedagogice constituie un sistem de legități, concepte și ipoteze care descriu, explică și prognozează faptele educaționale.

„Educația ca activitate socioumană este cercetată de mai multe științe sub diverse aspecte: filosofic, psihologic, istoric, etic, estetic. Acest fapt a contribuit la apariția și dezvoltarea unui sistem de științe interdisciplinare. Multitudinea științelor pedagogice apărute până în prezent nu denaturează și nu subminează obiectul de studiu al pedagogiei - *educația în sensul larg al cuvântului care este orientat spre formarea și dezvoltarea permanentă a personalității sub aspect anatomo-fiziologic, psihic și social/educațional, a colectivităților de oameni și a societății.*” [6, p. 68]. *Obiectul de investigație al pedagogiei îl reprezintă procesul orientat de formarea și dezvoltarea pozitivă, rezonabilă a personalității și societății.* Actualmente, pedagogia a devenit o știință despre formarea personalității și societății în permanentă schimbare și dezvoltare [6].

S. Cristea demonstrează că „științele pedagogice fundamentale... studiază educația la niveluri teoretice de maximă generalitate, care asigură „matricea de bază” a domeniului, bazată pe „un nucleu epistemic”, susținut prin concepte pedagogice fundamentale...” „Științele

pedagogice aplicate studiază educația la niveluri teoretice particulare: treptele de învățământ și vârstele psihologice ale educatului; didacticele particulare; diferite domenii sociale – pedagogia familiei, pedagogia artei, pedagogia sportului, pedagogia profesiilor etc.” [1, p. 85]

Definirea conceptului Teoria generală a cercetării pedagogice

Teoria generală a cercetării pedagogice are menirea de a reproduce realitatea educațională adecvat și în mod deplin, amplu cu însușirile și relațiile ei legitime și condiționate. Metodele de cercetare urmăresc obiectivul de a determina activitatea pedagogului cercetător în raport cu obiectul de studiu – educația în permanentă schimbare și dezvoltare și contribuie la realizarea scopului proiectat. Deci, teoria și metodele de cercetare urmăresc și realizează diferite funcții. Pentru a realiza funcția metodologică conceptele teoretice se transformă într-un sistem de exigențe, principii și reguli ale subiectului cercetării. Cu ajutorul metodelor de cercetare pedagogul cercetător formulează concluzii teoretice, stabilește structura ideilor teoretice, pătrunde în esența obiectului de studiu. În baza ideilor teoretice se determină cerințele/exigențele, principiile și regulile de funcționare și aplicare a metodelor.

Teoria generală a cercetării pedagogice posedă *obiectul său de investigație* – educația personalității și societății sub toate formele sale de existență. Științele pedagogice nu sunt identice. Fiecare știință pedagogică posedă un sistem specific de concepte/idei și legități funcționale. Astfel, pedagogia preșcolară are ca obiect de cercetare educația copiilor de vârstă preșcolară, pedagogia comparată studiază sistemele educaționale din diferite țări, didactica aplicată examinează procesul organizării și desfășurării procesului de învățământ la un obiect determinat: matematică, limbă, istorie, chimie etc., iar sociologia educației studiază relațiile dintre educație și societate.

Fiecare din aceste științe nominalizate posedă o teorie și metodologie proprie/specifică de cercetare, care se subordonează Teoriei și metodologiei generale de cercetare în științele pedagogice prin concepte, legități, principii și metode de cercetare. Teoriile specifice se subordonează și relaționează cu conceptele, legitățile, principiile, metodele și regulile Teoriei educației, Teoriei instruirii, Teoriei curriculumului [2].

Teoria generală a cercetării pedagogice are menirea de a orienta activitatea pedagogului cercetător pentru a obține noi valori teoretice și practice. Ea descrie fenomenul supus investigației, explică, elucidează conținutul intern al obiectului, stabilește esența fenomenului pedagogic aflat sub examinare. Cunoștințele obținute reprezintă un sistem de informații referitor la esența fenomenului pedagogic supus examinării.

Activitatea de cercetare pedagogică necesită să fie fundamentată științific: ideile inițiale teoretice, logica cercetării, rezultatele/produsele probabile și mijloacele de producere a lor. Teoria generală a cercetării pedagogice reprezintă o componentă a teoriei generale de cunoaștere științifică și se fundamentează, alimentează din mai multe surse:

- „*Prima sursă* o reprezintă cunoștințele filosofice (categoriile filosofice: esența și fenomenul, generalul și particularul, cauza și efectul, posibilitatea și realitatea, calitatea și cantitatea, existența și construcția, știința și practica).
- *A doua sursă* o constituie conceptele din științele generale: abordarea sistemică și activă, caracteristica tipurilor de cercetări științifice, etapele și elementele cercetării științifice, ipoteza și obiectul cercetării, scopul și obiectivele de cercetare etc. (sistemul și structura, elementele și funcțiile, organizarea și optimalul, formalizarea și modelul, ipoteza și presupunerile ș .a.)” [6, p. 30].
- A treia sursă o instituie teoria generală a cercetării pedagogice.
- A patra sursă o constituie teoriile particulare ale cercetărilor pedagogice.

Noțiunile fundamentale aplicate în cercetările pedagogice sunt: activitatea și procesul de cercetare a educației; legitățile și principiile de investigație; finalitățile cercetării pedagogice; funcția de bază/centrală a activității de cercetare; corelația pedagog cercetător și obiectul de cercetare (procesul educațional); mijloacele de cercetare în științele educației ș. a. Funcția de bază a pedagogului cercetător constă în satisfacerea trebuințelor/motivelor personale și sociale pentru a realiza scopul și obiectivele de investigație - a obține noi rezultate teoretice și practice valorice și necesare pentru dezvoltarea științei și practicii educaționale.

„Structura activității de cercetare poate fi reprezentată în linii generale astfel: subiectul (Cine realizează?) – pedagogul cercetător/echipa de cercetare; obiectul (Spre ce este orientată activitatea cercetătorului?) – procesul educației morale, estetice, ecologice, procesul formării culturii pedagogice a părinților etc. Activitatea de cercetare pedagogică este orientată și reprezintă o interacțiune dintre subiect (Cine realizează?) și obiect (Spre ce este orientată activitatea?) sau (Ce trebuie să modifice, să schimbe, să descopere, să creeze pedagogul cercetător?)” [6, p.24]. În dezvoltarea obiectului de cercetare, subiectul/pedagogul cercetător recurge la un set de factori: obiective, conținuturi, strategii și metode, sistem de activități, condiții, care au menirea de a schimba pozitiv/rezonabil obiectul supus investigației. Experimentul pedagogic și experimentul formativ, în mod special, este direcționat spre schimbarea obiectului de cercetare. Astfel, se realizează interacțiunea subiectului/pedagogului cercetător și obiectului de investigație/procesul de educație, în cadrul căruia are loc satisfacerea motivelor/rebuințelor sociale și personale (prin realizarea scopului și obiectivelor proiectate).

Teoria generală a cercetării pedagogice include în sine nu numai aspecte a surselor nominalizate, ci și aspecte specifice de cercetare concrete domeniului respectiv. De exemplu, în Teoria și metodologia generală a cercetării pedagogice se abordează inevitabil relațiile pedagogiei cu psihologia și alte științe, indicatorii noutății științifice a lucrărilor pedagogice.

Procesul de cercetare pedagogică reprezintă un sistem de etape/stadii sau faze ale activității de cercetare. Între activitatea de educație și activitatea de cercetare există anumite raporturi comune și specifice. Unitatea constă în faptul că atât educația ca fenomen sociouman, cât și cunoașterea/cercetarea științifică pedagogică sunt direcționate spre realizarea unui scop general comun – formarea/autoformarea și dezvoltarea/autodezvoltarea permanentă a personalității și societății sub toate aspectele sale structurale [6;7]. În Tabelul 1 prezentăm specificul dintre activitatea de educație și activitatea de cercetare în științele pedagogice [6, p. 26].

Activitatea științifică și activitatea practică reprezintă două tipuri specifice de activități socioumane. Deosebirea constă în faptul că pedagogul cercetător produce noi cunoștințe științifice, iar pedagogul practician utilizează aceste descoperiri în activitatea educațională. Pedagogul practician și pedagogul cercetător necesită să posede competența de a utiliza/aplica cunoștințele științifice în soluționarea situațiilor practice.

Unitatea dintre activitatea pedagogului cercetător și a pedagogului practician constă în faptul că ambii au menirea de a soluționa unele obiective comune din domeniul pedagogiei, ambii resimt necesitatea de a elucida probleme și a le raporta la informația factologică, a formula presupuneri/ipoteze și a prevedea mental produsele probabile. Pedagogul practician necesită să posede competența de a stabili relațiile dintre știința și practica educațională și competența de aplicare în practica personală a metodologiei de cercetare științifică.

Cultura cercetării pedagogice este constituită din următoarele componente de bază: motivația personală și sociopractică către activitatea de cercetare; abilitatea de a determina direcțiile evoluției științelor educației și de a elabora aparatul categorial al cercetării științifice; competența de proiectare și realizare a cercetărilor pedagogice; abilitatea de a identifica și aplica

Tabelul 1. Specificul dintre activitatea de educație ca fenomen sociouman și activitatea de cercetare a educației în științele pedagogice

Activitatea de educație ca fenomen sociouman	Activitatea de cercetare a educației în științele pedagogice
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Activarea/autoactivarea intenționată a atitudinilor</i> către activitatea de educație și autoeducație. 2. <i>Obiectul activității educative</i> îl reprezintă personalitatea umană și societatea sub toate formele sale de existență. 3. Legitățile și principiile de funcționare a educației și autoeducației. 4. <i>Mijloacele activității educaționale</i> îl reprezintă principiile și regulile, obiectivele, conținuturile, metodele, procedeele și formele de educație și autoeducație. 5. <i>Relația fundamentală a activității educative</i> o constituie interacțiunea conștientă, intenționată educator-educat și educat-autoeducator. 6. <i>Rezultatele/produsul activității educaționale</i> îl constituie personalitatea și societatea educată/autoeducată și dezvoltată/autodezvoltată din punct de vedere intelectual, moral, estetic, profesional, politic, ecologic, economic, managerial etc. 7. <i>Mecanismele de proiectare, de schimbare și dezvoltare</i> a sistemului educațional și de învățământ prin elaborarea unor noi strategii și finalități. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Activarea/autoactivarea intenționată a atitudinilor sociopractice și personale</i> către activitatea de cercetare. 2. <i>Obiectul activității de cercetare</i> îl reprezintă procesul de educație și autoeducație. 3. Legitățile și principiile cunoașterii în științele pedagogice. 4. <i>Mijloacele activității de cercetare pedagogice</i> îl reprezintă principiile și regulile, problemele de cercetare, obiectul și scopul, ipoteza și obiectivele de investigație, criteriile, indicii și metodologia cercetării. 5. <i>Relația fundamentală a activității de cercetare pedagogice</i> o constituie interacțiunea conștientă, intenționată subiect/pedagogul cercetător și procesul de educație și autoeducație. 6. <i>Rezultatele/produsele activității științifice pedagogice</i> îl constituie descoperirile obținute de științele educației sub formă de legități, relații, principii și reguli, conținuturi, condiții, metode și forme de educație. Produsele științifice au menirea de a îmbunătăți educația personalității și societății. 7. <i>Mecanismele de evidențiere a tendințelor</i> de dezvoltare a științelor pedagogice.

metodologia cercetării; abilitatea de a sintetiza, generaliza și determina valoarea rezultatelor obținute; competența reflexivă a cercetătorului; abilitatea de cunoaștere, înțelegere și de utilizare creativă a conceptelor din științele pedagogice; abilitatea de a determina relațiile dintre activitatea științifică și practica educațională; manifestarea responsabilității în organizarea, desfășurarea și implementarea rezultatelor științifice [3].

Legitățile teoriei generale a cercetării pedagogice

Relația fundamentală a activității de cercetare în științele pedagogice o reprezintă interacțiunea dintre activitatea pedagogului cercetător și procesul de educație/autoeducație orientată spre obținerea a noi valori teoretice și practice. Interacțiunea nominalizată reprezintă legitatea fundamentală a procesului de cercetare pedagogică. Cunoașterea științifică în pedagogie marchează relația/interacțiunea subiectului/pedagogului cercetător sau grupului de cercetare cu realitatea obiectivă educațională. Subiectivitatea cunoașterii științifice își găsește reflectare prin faptul individualizării conceptelor. Individualizarea conceptelor reprezintă o imagine relativă. Un concept reprezintă o imagine generalizată a unui obiect sau fenomen caracteristic fiecărei persoane/pedagog cercetător. Conceptele pedagogice în fiecare caz în parte capătă/obțin un „colorit” individual. Din cele expuse se evidențiază o altă legitate - *practica pedagogică/educațională reprezintă factorul determinant în activitatea de cercetare științifică*. În cadrul activității experimentale se acumulează un sistem de date factologice, care servesc, în continuare, în calitate de bază/fundament pentru elaborarea și dezvoltarea noțiunilor, legităților, teoriilor. Practica educațională determină problematica cercetărilor științifice. Ea servește în

calitate de furnizor al datelor/faptelor. Înțelegerea, explicarea cauzelor, elucidarea legităților în fenomenele educaționale contribuie la crearea teoriilor științifice. Cunoștințele științifice teoretice avansează activitatea educațională. Din cele expuse mai sus deducem: *legitatea – caracterul anticipativ al științelor educației în raport cu practica educațională.*

O legitate valorică al tranziției de la știință la practica educațională în epoca globalizării o reprezintă relația factorului național și general-uman în formarea și dezvoltarea personalității. Personalitatea umană acționează într-un mediu concret sociouman, structuri statale, socioeconomice, politice și culturale, mediu lingvistic, tradiții și obiceiuri, istorie națională și statală. Mediul sociouman oferă personalității o anumită specificare în formarea conștiinței și comportării. Factorul concret-național nu poate fi omis și nici exagerat din conținutul procesului educațional. Valorile general-umane se receptează și devin surse semnificative în dezvoltarea personalității național-concrete, atunci când ele trec prin prisma valorilor naționale. Relaționarea factorului național și celui larg social reprezintă o legitate sociopedagogică, care nu poate fi neglijată.

În continuare, *nominalizăm și alte legități caracteristice activității de cercetare pedagogică:* unitatea teoriei și practicii educaționale; rolul hotărâtor al cunoștințelor teoretice în elaborarea modelelor de cercetare; reciprocitatea conceptelor/ideilor pedagogice cu cele din științele psihologice, filosofice, sociologice și a altor științe; caracterul deschis, integral și nestandardizat al modelelor ideale, ceea ce oferă amplasarea în structura lor a noi idei descoperite în științele educației; reciprocitatea dintre funcția teoretico-științifică și funcția tehnico-constructivă a științelor pedagogice; reciprocitatea dintre rezultatele/produsele activității științifice și a tendințelor de dezvoltare a științelor educației; relațiile dependente dintre teoria generală a cercetării pedagogice și teoriile din alte științe socioumane și umane (filosofia, psihologia, sociologia, științele generale etc.); reciprocitatea dintre problemă, obiectul, scopul, ipoteza, obiectivele, metodologia și produsele cercetării.

Principiile teoriei generale a cercetării pedagogice

Principiul raportării modelului ideal pedagogic la teoriile, conceptele științifice, pe de o parte, și la realitatea educațională în dinamică/schimbare permanentă, pe de altă parte. Modelul ideal pedagogic reprezintă un construct deschis, în continuă schimbare și dezvoltare, aplicabil și în alte situații/circumstanțe educaționale. Între cadrul conceptual și cadrul normativ al modelului permanent există relații/raporturi de dependență, cauzalitate.

În cadrul realizării studiilor teoretice și experimentului pedagogic se acumulează un set de noi cunoștințe teoretice și informații factologice, care își găsesc reflectare în modelul construit inițial. Pedagogul cercetător în mod mental/în planul conștiinței modifică din punct de vedere imaginativ modelul primar (îl simplifică sau îl complică, depistează noi însușiri și relații, îl completează cu noi concepte, legități, principii, strategii etc.) în conformitate cu obiectivele preventiv elaborate, pentru ca ulterior, fiind aplicat în activitatea practică educațională, să devină productiv, să sporească, să îmbunătățească/fortifice realitatea educațională, ținându-se cont de condițiile și posibilitățile sociopracticului [5;7].

Principiul fixării în anumite limite de aplicativitate a valorilor teoretice și valorilor practice în investigațiile pedagogice. Valoarea teoretică și valoarea practică a investigațiilor pedagogice posedă anumite limite applicative în dezvoltarea științelor pedagogice și-n îmbunătățirea procesului educațional. Semnificația investigațiilor posedă anumite limite teoretice și practice. Ele sunt caracteristice pentru obiectul concret supus investigării sau pentru unele aspecte ale lui. Fiecare model-ideal elaborat și validat experimental posedă anumite limite de implementare sociopractice.

Implementarea modelelor teoretice în cadrul experimentului pedagogic prin respectarea principiului adaptării și readaptării la condițiile generale și specifice de realizare a procesului educațional. Modelul sau modelele-ideale, în calitate de constructe mentale, se concretizează și se modifică permanent.

Principiul unității determinismului intern și extern în realizarea tranziției de la știință la practica educațională. Un factor de importanță vitală în realizarea relațiilor dintre știință și practica pedagogică îl reprezintă determinismul intern al subiecților educaționali. „Subiecții educaționali sunt ființe bio-psiho-sociale de o complexitate extrem de înaltă, care nu pot fi „dresați”, adaptați și readaptați la mediul de viață numai conform trebuințelor sociale/determinismului extern. Determinismul intern reprezintă fundamentul centrării educației pe educat/autoeducat. Educația și instruirea se raportează permanent la posibilitățile bio-psiho-sociale ale educaților/autoeducaților” [5, p. 176].

Principiul funcționalității. Ideile/produsele teoretice devin funcționale dacă: a) se folosesc pentru elaborarea principiilor și regulilor, conținuturilor, metodelor și procedeelelor, formelor și mijloacelor educaționale; b) se integrează în sistemul de idei/concepte, teorii, paradigme prezente în științele educației, prin aceasta se depistează noi relații dintre produsele științifice create și cele prezente în științele pedagogice. Produsele teoretice oferă noi deschideri, direcții și probleme de cercetare. Semnificația teoretică a cercetării posedă doi vectori obligatorii: dezvoltă/modifică conceptele teoretice caracteristice domeniului investigat și servește ca bază în elaborarea normativităților practice.

Principiul activismului – normă de reglementare a investigațiilor pedagogice. Principiul activismului reglementează și orientează activitatea pedagogului cercetător spre modificarea pozitivă a fenomenelor educaționale pentru a depista însușirile, relațiile/raporturile de valoare teoretică și practică. Fenomenele educaționale sunt însoțite în permanență de un sistem de raporturi: relații de interdependență; relații condiționate subiectiv și raporturi autonome.

Activismul pedagogului cercetător este orientat spre transformarea obiectului supus investigației pentru a determina esența lui, a depista legitățile și relațiile cauză-efect. Pentru depistarea esenței fenomenelor educaționale pedagogul cercetător creează noi situații sau condiții deosebite de cele inițiale, recurge la schimbarea/modificarea obiectivelor, conținuturilor, metodelor și procedeelelor, principiilor și regulilor, aplică și realizează alte noi strategii și programe educaționale etc. Prin schimbarea stării inițiale a fenomenului educațional, pedagogul cercetător descoperă noi legități, relații și proprietăți [6;7].

Principiul raportării normativităților educaționale la trebuințele/interesele pedagogilor practicieni, managerilor, factorilor de decizie etc. În caz contrar, chiar și atunci când produsele științifice și practice sunt de o înaltă valoare, se „autoconservează”, devin nefuncționale pentru majoritatea practicienilor, pentru mediul educațional. Componenta conceptuală și normativă a modelului pedagogic se axează pe următoarele *principii generale*: „principiul creativ, caracteristic pentru construirea, cercetarea, aplicarea și modificarea permanentă a modelelor pedagogice; principiul cauzalității și prognostic în stabilirea acțiunilor și efectelor educaționale; principiul prognozării finalităților educaționale; principiul corelării acțiunilor educaționale; principiul relaționării obiectivismului și subiectivismului în cercetările pedagogice; principiul relativ al adevărului științific” [5, pp. 177-178].

Metodele generale de cercetare pedagogică

Pentru obținerea faptelor științifice pedagogul cercetător face apel la un sistem de metode: a) metode teoretice generale de cercetare (analiza și sinteza; inducția și deducția; compararea și clasificarea; generalizarea și sistematizarea; abstractizarea și concretizarea; formalizarea,

modelarea și analogia); b) metode experimentale (observarea, experimentul pedagogic, sondajul, chestionarul, testarea, discuția și interviul, expertiza, examinarea caracteristicilor independente; c) metode statistice și matematice care au menirea de a sprijini demersul de interpretare a rezultatelor obținute. Metodele nominalizate în cadrul *adaptării și readaptării se transformă/concresc în metode de cercetare a fenomenelor educaționale concrete*.

Metodele de cercetare se raportează și sunt orientate spre soluționarea problemei de cercetare. Sistemul metodelor, selectate de către pedagogul cercetător, necesită să acopere în mod deplin și amplu obiectul supus investigației. Selectarea metodelor este determinată de tema, scopul și obiectivele cercetării. Calitatea procesului de cercetare și rezultatele obținute în mare măsură depind de specificul selectării și utilizării metodelor de investigație. Un obiectiv major în realizarea studiilor interdisciplinare îl constituie procesul de determinare a relațiilor dintre teoriile pedagogice și metodele de cercetare, metodele generale de cercetare și metodele de cercetare a științelor pedagogice concrete și interdisciplinare.

Metodele realizează funcția de reglementare în investigațiile științifice. Ele reglementează activitatea subiectului cercetător în raport cu cunoașterea și transformarea/modificarea obiectului de investigație, prescrie operațiile cognitive și practice necesare pentru realizarea scopului proiectat. Teoria generală a cercetării și cele particulare au menirea de a descrie imaginea obiectului la moment, iar metoda/metodele marchează realizarea anumitor acțiuni în raport cu obiectul investigat, orientează activitatea subiectului.

Metodele de cercetare se elaborează în baza conceptelor teoretice și au menirea de a orienta activitatea cognitivă și practică a cercetătorului pentru realizarea deplină și amplă a scopului și obiectivelor de investigație. Prin utilizarea metodelor se elucidează însușirile și relațiile caracteristice obiectului de cercetare. Între teorie/teorii și metodă/metode există permanent relații de reciprocitate. Pentru a elabora și dezvolta metodele de investigație cercetătorul pedagog permanent se fundamentează pe ideile teoretice ale științelor educației. Metodele de cercetare și conceptele teoretice se elaborează și se dezvoltă concomitent.

Reieșind din faptul că fiecare știință pedagogică posedă obiectul propriu de investigație, corespunzător, *fiecare știință posedă metode concrete de cercetare*. Atunci când metoda concretă se utilizează în altă/alte știință/științe, are loc *reinterpretarea și reconceptualizarea ei teoretică de pe pozițiile științei absorbante*, iar rezultatul/produsul al unei astfel de interpretări permite ca metoda sau metodele concretă/concrete să se integreze în metodologia științei/științelor interdisciplinare [6]. În mod analogic, se soluționează și problema referitor la metodele generale de cunoaștere: idealizarea, formalizarea, metoda axiologică, metoda ipotezei, inducția și deducția, analiza și sinteza etc. Aceste metode teoretice se interpretează/fundamentează nu numai de către filosofie sau științele generale, ci și de științele pedagogice concrete.

Fiecare știință pedagogică posedă metodologia sa proprie, care se raportează la obiectul concret de cercetare. Acea sau altă metodă poate deveni sau transforma în metodă interdisciplinară, dacă va fi utilizată adecvat în cadrul altei științe. Metoda concretă aplicată în altă/alte știință/științe necesită să *fie interpretată/interpretate teoretic de către și-n limitele științei date*. Inițial, se studiază/examinează posibilitățile, lumețele și formele de utilizare ale ei în alte științe. Sunt unele dificultăți de transfer a metodelor dintr-o știință în alts: diversitatea exigențelor/cerințelor referitor la metoda concretă; legitimitatea transferului; obiectivitatea valorică a noutății și a produselor obținute; relațiile ei cu alte metode concrete și generale.

În mod identic apare și problema utilizării metodelor științelor generale. Metodele științelor generale obțin reinterpretare și reconceptualizare în cadrul științelor pedagogice concrete. Conceptele teoretice pedagogice și metodele de cercetare se condiționează permanent.

Concluzii

În științele socioumane, umane și sociale se aplică permanent metodele generale de cunoaștere științifică: observarea, modelarea, analogia, comparația, ipoteza, experimentul, metoda axiomatică, metoda construirii sistemelor formale. *Metodele generale de cunoaștere se manifestă prin metode particulare și deci pot fi utilizate în științele pedagogice concrete.* Reieșind din faptul că fiecare știință pedagogică posedă obiectul propriu de investigație, corespunzător, fiecare știință posedă metode concrete de cercetare. Atunci când metoda concretă se utilizează în alte științe, are *loc reinterpretarea și reconceptualizarea ei teoretică de pe pozițiile științei absorbante, iar rezultatul/produsul unei astfel de interpretări permite ca metoda concretă să se integreze în metodologia științelor interdisciplinare.*

BIBLIOGRAFIE

1. CRISTEA, S. Pedagogia. Științele pedagogice. Științele educației. V. 1. București: Editura DPH, 2016. 108 p. ISBN 978-606-683-377-6
2. CRISTEA, S. Dicționar enciclopedic de pedagogie. V. I. București: Didactica publishing house, 2015, 831 p. ISBN 978-606-683-295-3
3. JELEZCU, P.; PANICO, V.; HAREA, M.; CIOBANU, V.; GÎNJU, S. Standard de formare profesională la specialitatea 142.03 Pedagogie în învățământul primar. Revista Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe ale educației. Nr. 5 (0), 2007, pp. 30-37. ISSN 1857-2103
4. PANICO, V. Practica educațională – factor de realizare a investigațiilor pedagogice. Revista Acta et commentationes. Științe ale educației. Nr. 4 (22), 2020, pp. 122-129. ISSN 1857-0623 E-ISSN2587-3636.
5. PANICO, V. Tranziția de la știință la practică în structura științelor educației. În: Dialog intercultural polono-moldovenesc: Culegere de studii: Materialele Congresului științific internațional Moldo-Polono-Român: Educație. Politici. Societate, Chișinău-Cracovia, 11-13 aprilie 2022. Chișinău: UST, Vol. 5, nr. 2, p. 171-179. ISBN 978-9975-76-399-8 (PDF)
6. PANICO, V. Teoria și metodologia cercetării. Suport de curs. Chișinău: UST, 2022, 127 p. ISBN 978-9975-76-379-0
7. КРАЕВСКИЙ, В. В. Методология педагогики: Пособие для педагогов-исследователей. Чебоксары: Изд-во Чуваш, ун-та, 2001. 248 с. ISBN 5-7936-0098-1.